

401
Suomen Pankin
taloustieteellinen tutkimuslaitos

TALOUDELLINEN TILANNE

huhtikuussa 1962

Taloudellinen tilanne 30.4.1962

Ennusteen laatimisen jälkeen on kansainvälinen suhdannekuva jossakin määrin muuttunut. Tosin Länsi-Euroopan osalta tilanne on sikäli entinen, että hitaamman kasvun vaihe näyttää edelleen jatkuvan. Sen sijaan USA:ssa on nousu muodostunut kuluvan vuoden alkukuukausien aikana ehkä epäyhtenäisemmäksi kuin aikaisemmin oli odotettu. Kansainvälinen hinta- ja kustannuskehitys näyttää tällä hetkellä olevan vakaampi kuin Suomessa: hintojen nousu on Suomessa viime kuukausien aikana ollut selvästi voimakkaampaa kuin muissa maissa ja myös palkkakustannusten nousu on ollut eurooppalaisittain varsin merkittävä.

Vientinäkymistä todettakoon, että sahatavaran myynnit ovat edellisestä vuodesta huomattavasti hidastuneet, mikä johtuu mm. ostajamaiden suhteellisen korkeista varastoista. On myös odotettavissa, että kuluvan vuoden hintataso jää tuntuvasti viime vuoden keskihintoja alemmaksi. Joskin selluloosamarkkinoilla tilanne on edelleenkin jossakin määrin epävakaa, lienevät vientinäkymät kuitenkin hiukan parantuneet, mikä johtuu osittain siitä, että ostajamaiden varastot ovat huomattavasti supistuneet. Ainakin selluloosan aleneva hintakehitys näyttää pysähtyneen.

Tällä hetkellä käytettävissä olevien tietojen valossa vientin kehitys tuskin ratkaisevasti heikentää työllisyystilannetta kuluvan vuoden aikana. Tosin saattaa olla mahdollista, että joissakin selluloosatehtaissa tuotanto kesälomien yhteydessä joksikin aikaa keskeytetään. Kun otetaan huomioon raakapuuvarastojen tuotantoon nähden varsin vaatimaton taso, ja kun myös selluloosan myyntivarastot ovat pysyneet varsin kohtuullisina, ei liene luultavaa,

että vientikehitys heijastuisi metsätöiden heikentymisenä tulevan hakkuukauden alkupuolella.

Kotimaisista kysyntätekijöistä kulutuksen kasvu säilynee melko voimakkaana, ja sen nousuvoima tänä vuonna keskittyyne - edellisen vuoden tavoin - lähinnä vuoden jälkipuoliskolle. Tämä seikka on hintakehityksen kannalta syytä panna merkille. Perustellusti voidaan näet olettaa, että kuluvan vuoden alkukuukausien aikana tapahtunut hintojen nousu on suurelta osalta heijastumaa kulutuksen jyrkistä kasvusta viime vuoden jälkipuoliskolla, minkä vuoksi kulutuksen kasvun voimistuminen lähikuukausien aikana saattaa antaa uutta voimaa ja tapahtuneille tai tapahtumassa oleville hintojen korotuksille. Investointitavara-teollisuuden (kausitasoitettu) tuotantoindeksi oli kuluvan vuoden kahden ensimmäisen kuukauden aikana parisen prosenttia alhaisemalla tasolla kuin viime vuoden viimeisen neljänneksen aikana. Kun lisäksi otetaan huomioon, että investointitavaroiden tuonnin kasvu on selvästi heikentynyt, voidaan hyvällä syyllä otaksua, etteivät kone- ja laiteinvestoinnit enää tällä hetkellä ole korkeasuhdannetta eniten ylläpitäviä tekijöitä. Sisänsä puutteelliset tiedot kaupan varastoista näyttävät tukevan sitä käsitystä, että optimististen odotusten vuoksi vähittäiskaupan piirissä esiintyy jossain määrin pyrkimystä lisätä varastoja enemmän kuin kaupan myynti kasvaa.

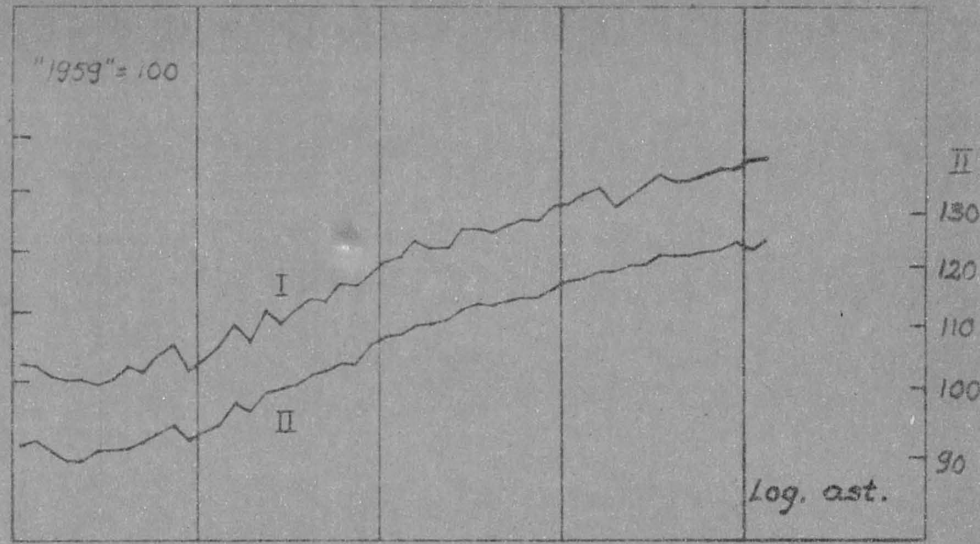
Kuluvan vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana yhteiskunnan käteisvaranto on muodostunut ennakoitua jonkin verran alhaisemmaksi. Yleisön likviditeetti on hiukan laskenut viime vuoden loppukuukausien tasolta. Talletusten kehitys on ollut täysin odotusten mukainen. Rahan tarjonnan puolelta todettakoon, että nettosaatavat valtiolta ja ulkomailta ovat muuttuneet suunnilleen ennakoitusti.

Sitä vastoin rahalaitosten luotonanto yksityiselle sektorille on kasvanut ennustettua jonkin verran hitaammin. Maaliskuun lopussa rahalaitosten ottolainauksen ja luotonannon välinen ero oli 33 mrd markkaa, kun ennusteessa esitetty arvio oli 39 mrd markkaa.

TEOLLISUUS

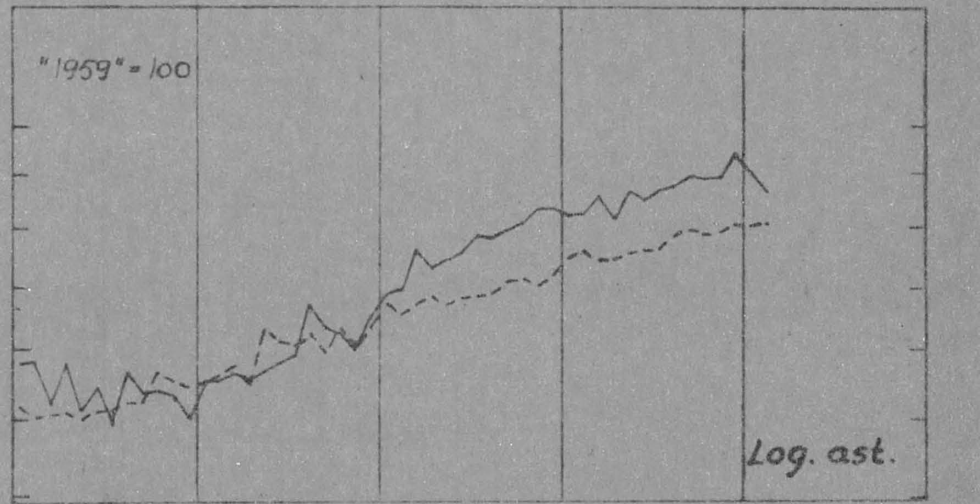
Koko teollisuuden tuotannon volyyymi-indeksi kausivaihteluista puhdistettuna

I normaalian kausivaihtelun mukaan
 II normaalian ja erityiskausivaihtelun mukaan

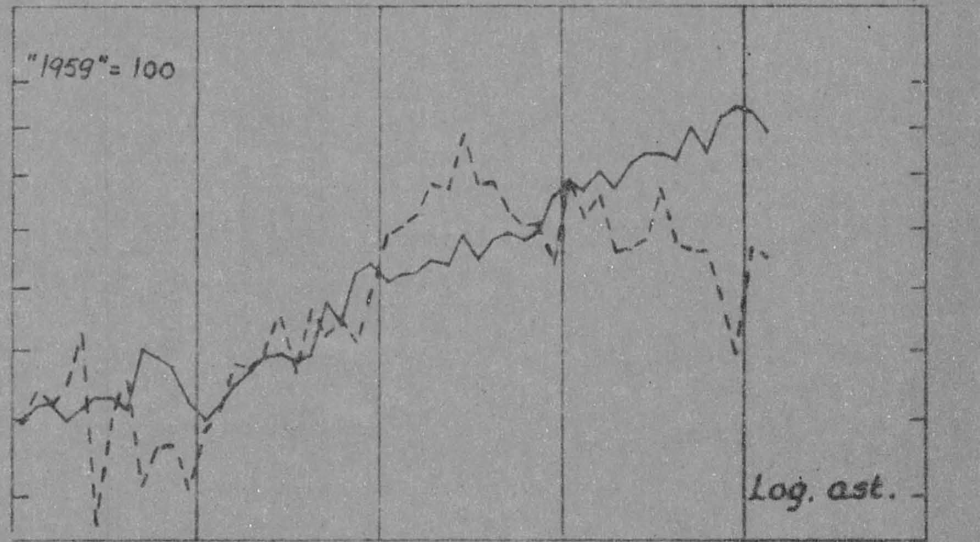

Teollisuuden pääryhmien tuotannon volyyymi-indeksejä kausivaihteluista puhdistettuna

— Investointitavara-teollisuus
 - - - Kulutushyödyke-teollisuus

— Paperiteollisuus
 - - - Puuteollisuus

TYÖLLISYYS

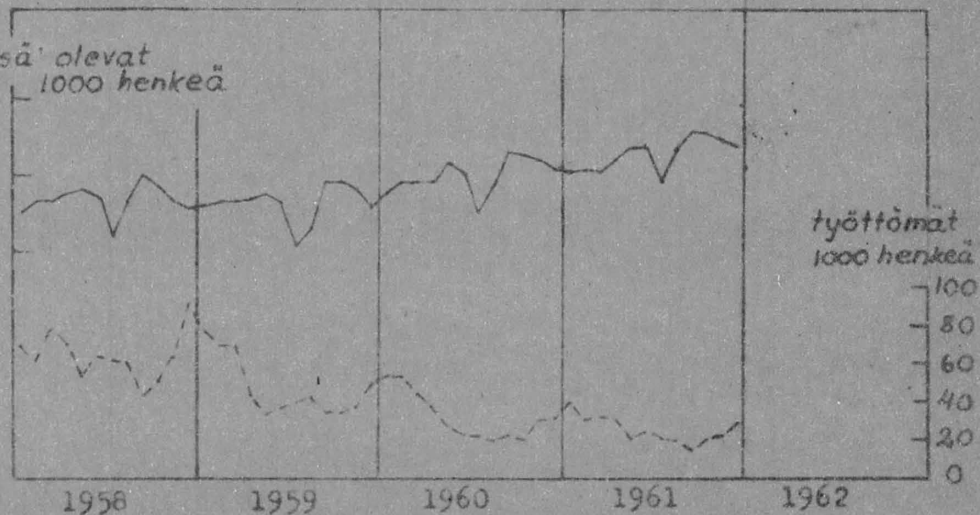
työssä oleva työvoima
 työttömät (koko viikon työttömänä)

työssä olevat 1000 henkeä

1800
1600

työttömät 1000 henkeä

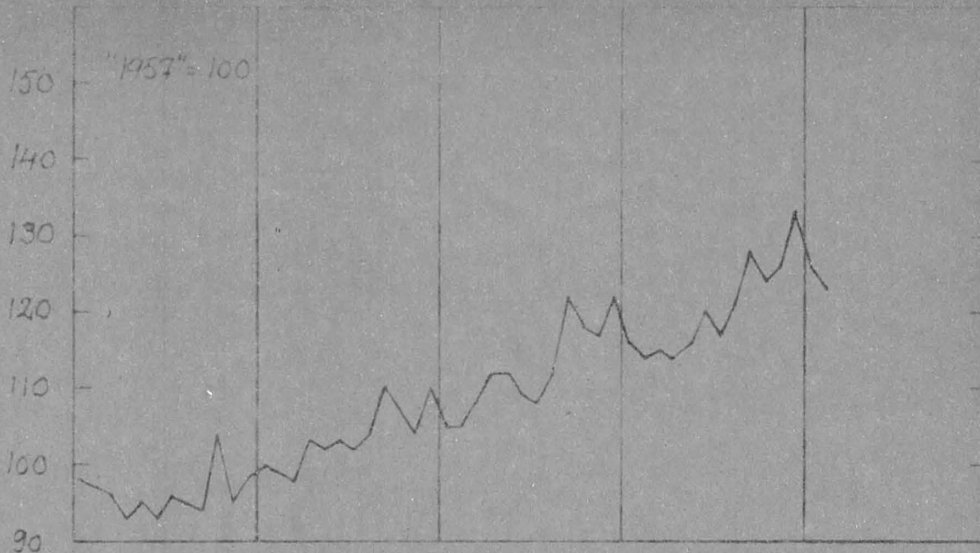
100
80
60
40
20
0

1958 1959 1960 1961 1962

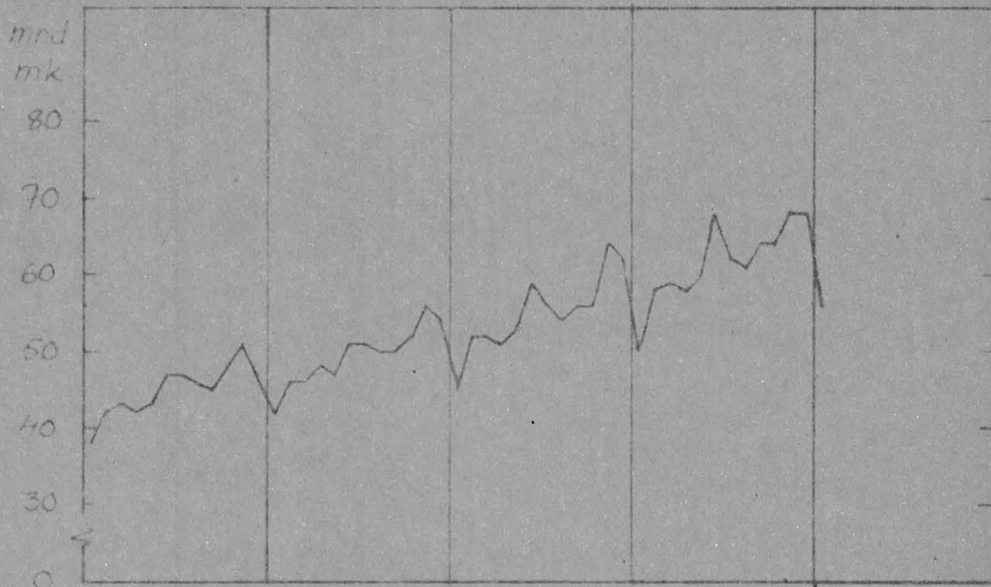
KOTIMAANKAUPPA

Osuustoiminnallisen vähittäiskaupan volyymindeksi kausivaihteluista puhdistettuna

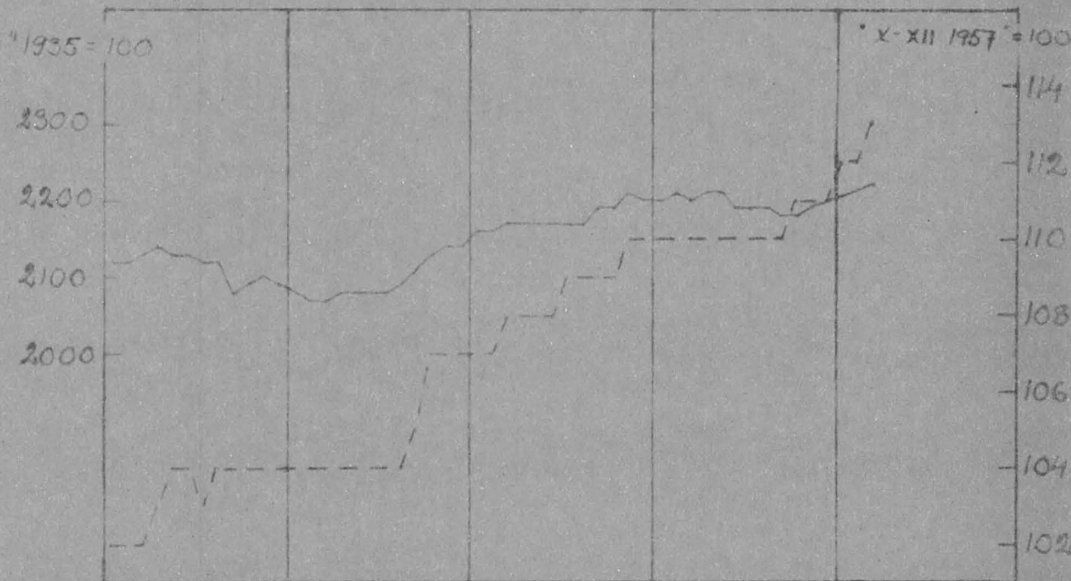
PALKKASUMMA

Kokonaispalkkasumma kuukausittain laskettuna lapsilisiä- ja kansaneläkemaksujen perusteella

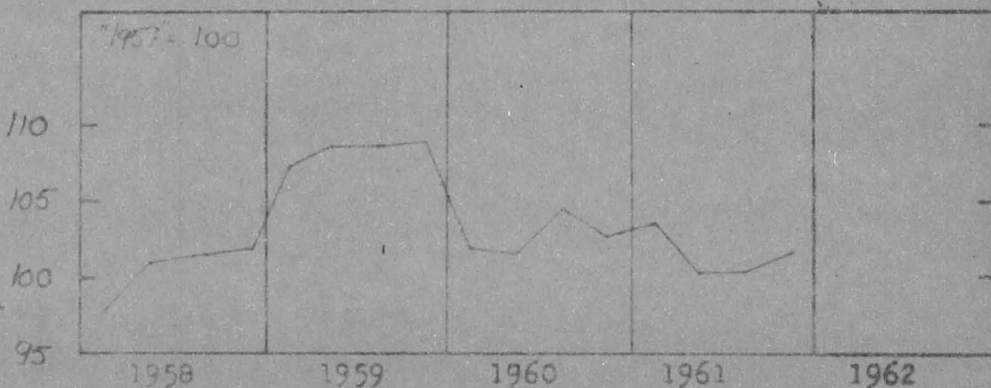
HINNAT

— tukkuhintaindeksi "1935" = 100
 - - - kuluttajan hintaindeksi "X-XII 1957" = 100

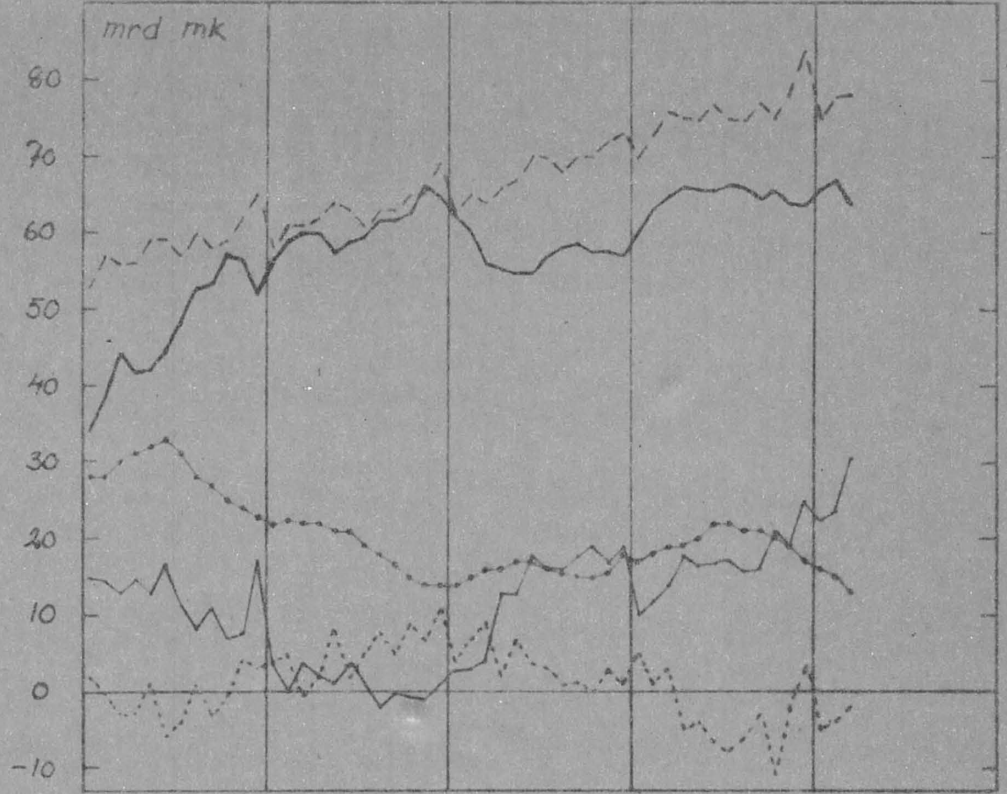
LIKVIDITEETTI

Likviditeettiindeksi = kateismaksuvälinevaranto / (Mercatorin indeksi x tukkuhintaindeksi), kausivaihteluista puhdistettuna

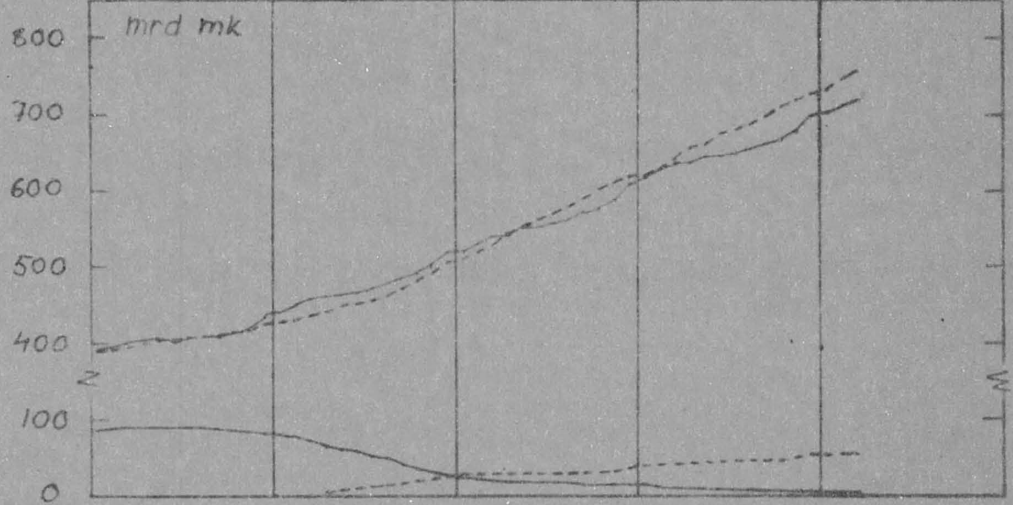
SUOMEN PANKKIN
NETTOTASE

- setelistö
- ulkomaat
- - - - - liike-elämä
- · · · · valtio
- rediskonttot
- pankkien
sh-tilit

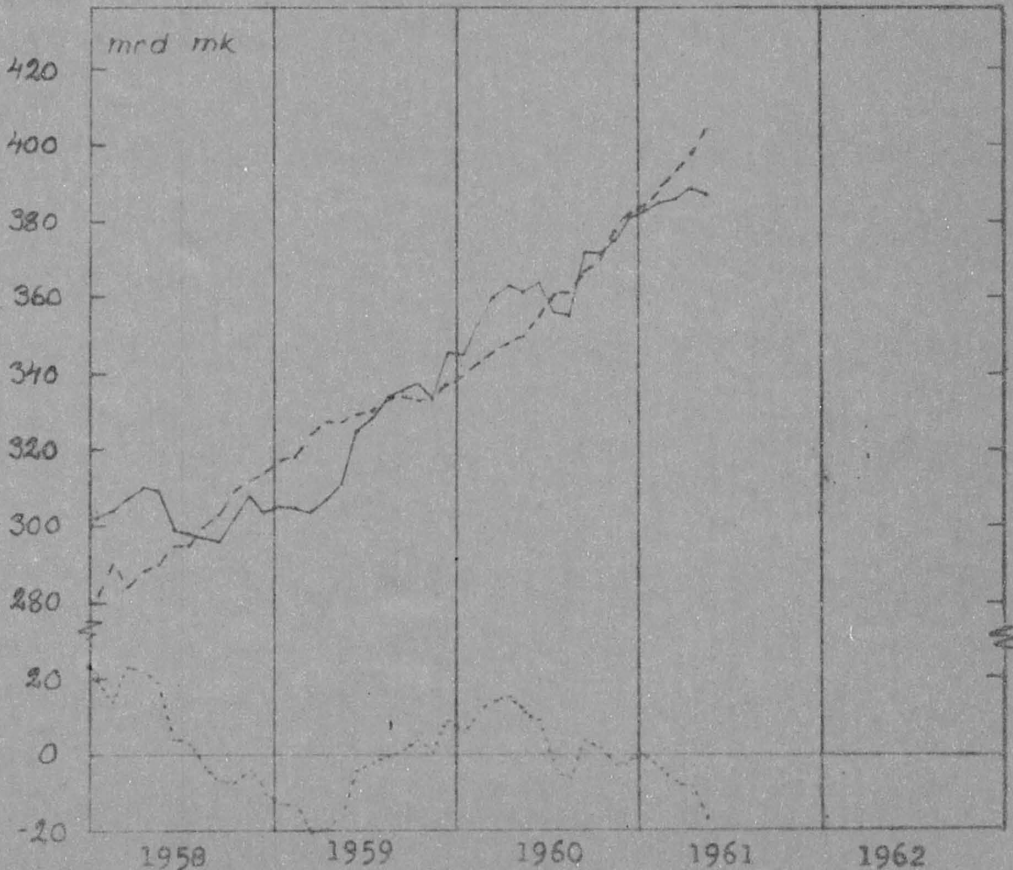
RAHALAITOKSET

- ottolainaus
- - - - - antolainaus
- indeksitilit
- - - - - korkeakorkoiset
talletustilit

VALTIONTALOUS

- tulot ilman
lainoja
- - - - - menot ilman
kuloituksia
- · · · · erotus
- 12:n kk:n
liukuva summa

TILASTOJA

Teollisuustuotannon kasvuvauhti oli vuoden 1962 tammi-helmikuussa vuotta kohti mitattuna 4-5 % kausi- ja satunnaisvaihteluista puhdistetun volyymin indeksin perusteella. Kulutushyödyketeollisuuden kausitasoitettun volyymin kasvunopeus on viime kuukausina ollut 4-5 % vuotta kohti. Investointitavara-teollisuuden kausivaihteluista puhdistettu sarja, jonka kasvunopeus vielä vuoden 1961 lopulla oli 7-8 % vuotta kohti, putosi selvästi helmikuussa, mutta sitä, merkitseekö tämä nousun huomattavaa hidastumista, ei vielä voida päätellä. Paperiteollisuuden kausivaihteluista puhdistetun sarjan nousuvauhti, joka vuoden 1961 lopulla oli yli 10 % vuotta kohti, hidastui vuoden 1962 alussa. Alaryhmän "muu raaka-aineteollisuus" volyymin kausitasoitettu kasvunopeus on viime kuukausina ollut 3-4 % vuotta kohti.

Metsätalous. Maaliskuun loppuun mennessä oli puutavaraa hakattu kuluvalle hakkuukaudella 32.9 milj. m^3 , mikä on 8 % enemmän kuin edellisen hakkuukauden vastaavana aikana.

Maatalous. Meijerimaiden tuotanto oli vuoden 1962 ensimmäisellä neljänneksellä 4.6 % ja meijerivoin 6.2 % suurempi kuin viime vuoden vastaavalla neljänneksellä. Naamme hevoscanta oli vuoden 1961 joulukuussa 7 % pienempi, nautaeläinten lukumäärä taas 6 % suurempi kuin edellisen vuoden joulukuussa.

Rakennustoiminta. Rakennuslupia myönnettiin vuoden 1961 IV neljänneksellä 11.0 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Keskenäisiä rakennuksia oli 8.2 % enemmän ja rakennuksia valmistui 20.9 % enemmän kuin edellisen vuoden vastaavalla neljänneksellä.

Kotimaankauppa. Tukku-myynnin volyymi oli vuoden 1962 tammi-helmikuussa 11 % ja vähittäismyynnin 10 % viime vuoden vastaavien kuukausien volyymia suurempi. Kysynnän lisäys on edelleen ollut suurinta kestokulutushyödykkeiden kohdalla.

Koko työpanos oli vuoden 1961 viimeisen neljänneksen aikana 3 % edellisen vuoden vastaavan neljänneksen työpanosta suurempi. Työttömiä oli joulukuussa 1961 vain 1.3 % työvoimasta vastaavan prosentin oltua vuotta aikaisemmin 1.5. Työllisyystilanteen kehitys on vuoden 1962 kolmen ensimmäisen kuukauden aikana ollut edelleen suotuisa.

Liikenteen kokonaisaktiiviteetti oli marras-tammikuussa 6 % edellisen vuodenvaihteen tasoa korkeammalla. Rautatiekuormaukset olivat vuoden 1962 kolmen ensimmäisen kuukauden aikana edellisen vuoden vastaavan ajan tasolla ja meriliikenteessä on nousua edellisen vuoden ensimmäiseltä neljännekseltä 16 %.

Ulkomaankauppa. Tammi-helmikuussa 1962 oli tuonnin arvo 63.5 mrd mk eli 14.8 % suurempi kuin tammi-helmikuussa 1961 ja viennin arvo 47.1 mrd mk eli 13.5 % suurempi kuin edellisen vuoden kahden ensimmäisen kuukauden aikana. Kauppataaseen vajaus tammi-helmikuussa 1962 oli 16.4 mrd edellisen vuoden vastaavan ajan vajauksen oltua 13.8 mrd markkaa. Kulutustavaroiden tuonti on edelleen ollut vilkasta ja lisäksi nousi sekä raaka-aineiden että tuotantotarvikkeiden tuonti tammikuussa voimakkaasti. Paperiteollisuuden vienti oli tammi-helmikuussa 13 % korkeampi kuin vuoden 1961 kahden ensimmäisen kuukauden aikana. Alkuvuoden kokonaisviennin varsin korkea arvo johtuu osaksi siitä, että metalliteollisuuden vientiä siirtyi viime vuoden puolelta tilastoitavaksi tänä vuonna. Sahatavaramarkkinoilla ovat myynnit kuluvan vuoden toimituksiin

olleet maaliskuun alkuun mennessä 35 % edellisen vuoden vastaavan ajan myyntejä pienemmät.

Tukkuhintaindeksi nousi maaliskuussa 0.3 % ja oli edellisen vuoden maaliskuuhun verrattuna 0.9 % korkeammalla.

Elinkustannusindeksi nousi maaliskuussa jälleen yhdellä pisteellä 144 pisteeseen, joka on lähes 3 % edellisen maaliskuun lukua korkeampi. Maaliskuun nousu aiheutui ennenkaikkea ravintokustannuksista.

Liikepankkien nettotaseen huomattavin muutos vuoden 1962 ensimmäisen neljänneksen aikana oli antolainauksen kasvu yleisölle 14.5 mrd markalla (vuonna 1961 9.0 mrd mk). Ottolainaus yleisöiltä kasvoi samana aikana vain 2.9 mrd markalla (7.6 mrd) ja redis-kontot 9.4 mrd markalla (viime vuonna supistuivat 6.4 mrd mk).

Rahalaitosten ottolainaus yleisöiltä kasvoi vuoden 1962 tammi-maaliskuussa 18.6 mrd markalla (26.6 mrd vuonna 1961). Talletustilit kasvoivat tällä aikana 21.9 miljardilla (27.0 mrd) kun taas shekkitilit supistuivat 3.3 mrd markalla (- 0.4 mrd).

Rahalaitosten antolainaus kasvoi vuoden 1962 ensimmäisen neljänneksen aikana 29.0 miljardilla (23.5 mrd) ja antolainauksen määrä oli maaliskuun lopussa 756.8 mrd mk eli 18.0 % suurempi kuin vuotta aikaisemmin.

Maksuvälinevarantolaskelmien mukainen pankkijärjestelmän ulkopuolinen käteisvaranto supistui vuoden 1962 ensimmäisen neljänneksen aikana 5.2 mrd markalla sen kasvettua edellisen vuoden vastaavana aikana 3.3 miljardilla. Pankkijärjestelmän ulkomaiset nettosaatavat supistuivat ensimmäisen neljänneksen aikana 4.0 mrd markalla

(+ 2.4 mrd 1961) ja nettosaatavat valtiolta 6.2 mrd markalla (+ 3.9 mrd). Yhteiskunnan likviditeetti on vuoden ensimmäisellä neljänneksellä alentunut.

Valtiontaloudessa syntyi tammikuussa 4.0 miljardin vajeus, jota edellisen vuoden tammikuussa vastasi 9.2 miljardin vajeus. Ilman lisäntynyttä lainanottoa olisi tulos jäänyt huonommaksi, sillä lainoja otettiin 5.9 mrd enemmän, mutta vajeus oli vain 5.2 mrd pienempi kuin tammikuussa 1961.